

Препорака 1805 (2007)¹

Богохулење, верски навреди и говор на омраза против другите лица врз основа на нивата религија

Парламентарно собрание

1. Парламентарното собрание се повикува на [Резолуцијата 1510 \(2006\)](#) за слобода на изразување и почитување на верски убедувања и ја повторува посветеноста на слободата на изразување (член 10 од Европската конвенција за човекови права, ETS бр. 5, во понатамошниот текст „Конвенцијата“) и слободата на мислење, совест и вера (член 9 од Конвенцијата) кои се основни постулати на демократијата. Слободата на изразување не е само применлива на изрази кои се пожелно прифатливи и се сметаат за ненавредливи, туку и на изрази шти може да ја шокираат, навредат или вознемират државата или било кој дел од нејзината популација во рамки на член 10 од Конвенцијата. Секое демократско општество може да дозволи отворена дебата на теми кои се однесуваат на верата и верските убедувања.
2. Собранието ја подвлекува важноста на почитта за, и разбирањето на, културолошките и верските разлики во Европа и низ светот, и ја признава потребата за тековен дијалог. Почитта и разбирањето може да помогнат да се одбегнат поделби во општеството и помеѓу поединци/ки. Секој човек мора да биде почитуван независно од верските убедувања.
3. Во мултикултуролошки општества често е неопходно спојување на слободата на изразување и слободата на мисла, совест и вера. Во некои случаи, може да биде потребно воведување и ограничувања на овие слободи. Согласно Конвенцијата, секое такво ограничување мора да биде одредено со закон, да е потребно во едно демократско општество и да е пропорционално на поставените легитимни цели. При тоа, државите уживаат поле на слободна процена бидејќи националните власти ќе треба да прифатат различни решенија, земајќи ги предвид специфичните карактеристики на секое општество; користењето на ова поле на слободна процена е предмет на надзор на Европскиот суд на човекови права.

¹ Дебата на Собранието од 29 јуни 2007 година (27-мо Заседание) (види [Док. 11296](#), извештај на Комитетот за култура, наука и образование, известувачка: г-ѓа Хурскаинен; [Док. 11319](#), мислење на Комитетот за правни работи и човекови права, известувач: г-дин Бартумеу Касани; и [Док. 11322](#), мислење на Комитетот за еднакви можности за жени и мажи, известувач: г-дин Дупраз). Текст прилагоден од Собранието на 29 јуни 2007 година (27-мо Заседание).

4. Во поглед на богохулењето, верските навреди и говорот на омраза против другите лица врз основа на нивата религија, државата е одговорна да одреди што треба да се смета за кривично дело во рамките на судската пракса на Европскиот суд за човекови права. Во тој поглед, Собранието смета дека богохулењето, како навреда на една религија, не треба да се смета за кривично дело. Треба да се прави разлика помеѓу она што се однесува на морална совест и она што е законски, и на теми кои се дел од јавниот домен и на оние кои припаѓаат на приватната сфера. Иако денес кривичните гонења на оваа тема се ретки во земјите-членки, истите се чести во други земји во светот.

5. Собранието го поздравува прелиминарниот извештај усвоен на 16 и 17 март 2007 година од страна на Европската комисија за демократија преку право (Венецијанската комисија) на оваа тема и се согласува со тоа дека во едно демократско општество, верските групи мора да толерираат, исто како и другите групи, критички јавни изјави и дебати за нивните активности, учења и убедувања, сè додека таквото критикување не придонесува кон намерни и дополнителни навреди или говор на омраза и не претставува поттик за нарушување на мирот или насилство и дискриминација кон припадници на одредена религија. Јавна дебата, дијалог и подобрени комуникациски вештини кај верските групи и медиумите треба да се користат како алатки за намалување на сензитивноста при надминување на разумните граници.

6. Со повикувањето на неговата [Препорака 1720 \(2005\)](#) за образование и религија, Собранието ја истакнува потребата за подобро разбирање и толеранција помеѓу поединците/ките од различни религии. Кога луѓето знаат повеќе за религијата и меѓусебните чувствителни религиозни теми, помали се шансите да дојде до верски навреди како резултат на незнаење.

7. Во тој контекст, Собранието ја поздравува иницијативата на Обединетите нации за основање на ново тело под темата „Алијанса на цивилизации“ за изучување и поддршка на контактите помеѓу муслиманските и т.н. западни општества, но смета дека таквата иницијатива треба да се прошири и за други религии и нерелигиозни групи.

8. Собранието се повикува на релевантната судска пракса за слобода на изразување согласно член 10 од Конвенцијата, разработена од Европскиот суд за човекови права. Кога има мал обем за ограничувања на политички говор или за дебата по прашања од јавен интерес, Судот прифаќа поголемо поле за слободна проценка од страна на државите при регулирање на слободата на изразување во врска со прашања кои може да ги навредат интимните, лични убедувања во моралната сфера или, посебно, религијата.

9. Сепак, Собранието истакнува дека ова поле на слободна проценка не е неограничено и дека секое ограничување на слободата на изразување мора да е во согласност со судската пракса на Европскиот суд за човекови права. Слободата на изразување – загарантирана согласно член 10 од Конвенцијата – е од суштинско значење за секое демократско општество. Во согласност со Статутот на Советот на Европа, заедничко признавање на демократските вредности е основа за членство во Организацијата.

10. Собранието е свесно дека, во минатото, националните закони и практики во врска со богохулењето и други верски прекршоци често ја рефлектирале доминантната позиција на конкретна религија во поединечни држави. Во поглед на поголема различност на верските убедувања во Европа и демократскиот принцип на одвојување на државата и религијата, законите за богохулење треба да бидат ревидирани од страна на државите и парламентите на земјите-членки.

11. Собранието истакнува дека согласно Меѓународната конвенција на Обединетите нации за елиминација на сите форми на расна дискриминација, потписничките страни се обврзани да осудуваат дискриминација и да преземат ефикасни мерки против истата. Сите земји-членки потписнички на оваа Конвенција мора да се осигураат дека припадници/чки на одредена вера ниту се привилегирани ниту обесправени согласно законите за богохулење и соодветно поврзаните прекршоци.

12. Собранието повторно потврдува дека говорот на омраза против лица, дали на верска или друга основа, треба да е казнив со закон согласно Препораката бр. 7 за општа политика на националното законодавство за борба против расизмот и расната дискриминација изработена од страна на Европската комисија против расизам и нетолеранција (ЕКРИ). За еден говор да се квалификува како говор на омраза во таа смисла, потребно е да биде насочен кон лице или група на конкретни лица. Националните закони треба да казнуваат изјави кои повикуваат едно лице или група лица да бидат предмет на омраза, дискриминација или насилство врз основа на нивната религија.

13. Собранието истакнува дека слободата на вероисповед, заштитена со член 9 од Конвенцијата, исто така ги штити религиите и нивниот капацитет да поставуваат вредности за нивните следбеници.

Додека религиите може да казнуваат во религиозна смисла било какви религиозни прекршоци, таквите казни не смеат да бидат закана по животот, физичкиот интегритет, слободата или имотот на поединецот/ката, или граѓанските и основните права на жената. Во таа смисла, Собранието се повикува на [Резолуција 1535 \(2007\)](#) за закани по животите и слободата на изразување на новинарите и строго ги осудува закани со смрт изречени од муслиманските лидери кон новинарите/ките и писателите/ките. Земјите-членки имаат обврска да ги заштитат поединците/ките од верски казни кои му се закануваат на правото на живот и правото на слобода и безбедност на лицата согласно член 2 и 5 од Конвенцијата. Дополнително, ниедна држава нема право ни самата да изрекува такви казни за верски прекршоци.

14. Собранието истакнува дека земјите-членки имаат обврска, согласно член 9 од Конвенцијата, да ја заштитат слободата на вероисповед вклучително и слободата на манифестирање на религијата. Ова бара од земјите-членки таквите манифестации да ги заштитат од конфликти со другите. Сепак, овие права некој пат може да бидат предмет на некои оправдани ограничувања. Предизвикот со кој се соочуваат властите е како да се направи фер рамнотежа помеѓу интересите на поединците/ките како членови/ки на верска заедница осигурувајќи го нивното право на манифестација на религијата или нивното право на образование, и општиот јавен интерес или правата и интересите на другите.

15. Собранието смета дека, сè додека е потребно во едно демократско општество согласно член 10, став 2 од Конвенцијата, националното право треба да ги казнува само изразување кое се однесува на верски теми кои намерно и сериозно го вознемируваат јавниот ред и мир и повикуваат на јавно насилство.

16. Ги повикува националните парламенти за иницирање активност и анализа на законодавството во однос на имплементација на оваа Препорака на национално ниво.

17. Собранието препорачува Комитетот на министри:

17.1. да ја земе предвид [Резолуцијата 1510 \(2006\)](#) за слобода на изразување и почитување на верските убедувања заедно со оваа препорака и да ги препрати двата текста до релевантните национални министри и власти;

17.2. да се осигураат дека националното право и пракса:

17.2.1. дозволуваат отворена дебата на теми поврзани со религија и убедувања и да не се дава предност на одредена религија од тој аспект, бидејќи би било некомпатибилно со членовите 10 и 14 од Конвенцијата;

17.2.2. казнуваат изјави кои повикуваат едно лице или група лица да бидат предмет на омраза, дискриминација или насилство врз основа на нивната религија како врз било која друга основа;

17.2.3. забрануваат акти кои намерно и сериозно го вознемируваат јавниот ред и мир и повикуваат на јавно насилство реферирајќи се на верски прашања, сè додека е тоа потребно во едно демократско општество во согласност со член 10, став 2 од Конвенцијата;

17.2.4. се ревидирани со цел декриминализација на богохулието како навреда на една религија;

17.3. да ги охрабрат земјите-членки да го потпишат и ратификуваат Протокол бр. 12 на Европската конвенција за човекови права (ETS бр. 177);

17.4. да дадат насоки на своите надлежни управни одбори да изработат практични насоки за националните министри/ерки за правда наменети за олеснување на имплементацијата на препораките дадени во став 17.2 погоре;

17.5. да дадат насоки на своите надлежни управни одбори да изработат практични насоки за националните министри/ерки за образование наменети за да се зголеми разбирањето и толеранцијата помеѓу учениците/чките (студентите/ките) од различни религии;

17.6. да иницираат, преку своите национални министри за надворешни работи, активности на ниво на Обединетите нации, со цел да се осигура дека:

17.6.1. националното право и пракса на државите потписнички на Меѓународната Конвенција за елиминација на сите форми на расна дискриминација не претпочитаат лица од одредена религија;

17.6.2. работата на Алијансата на цивилизации го одбегнува стереотипот на таканаречената

западна култура, го проширува обемот вклучувајќи ги и другите религии во светот и промовира поотворени дебати помеѓу различни религиозни и нерелигиозни групи;

- 17.7. да ги осуди, во име на своите влади, сите закани со смрт и поттикнувања насилство од страна на верските лидери/ки и групи изречени кон лица кои ги уживале своите права на слобода на изразување на религиозни теми;
- 17.8. да ги повикаат земјите-членки да преземат повеќе иницијативи за унапредување на толеранцијата, во согласност со ЕКРИ.

© 2020 Совет на Европа. Сите права се задржани. Правата на користење ги има Европската Унија под одредени услови. Ниту еден дел од публикацијата не смее да се преведува, репродуцира или пренесува, во кој било облик или со кое било средство, електронско (ЦД-ром, Интернет, итн.) или механичко, вклучително и фотокопирање, снимање или каков било систем за складирање или повлекување на податоци, без претходно писмено одобрение од Директоратот за комуникации (F-67075 Стразбург Цедекс или publishing@coe.int).

Советот на Европа е водечка организација за човекови права на континентот. Се состои од 47 земји-членки, вклучително сите членки на Европската Унија. Сите земји-членки на Советот на Европа ја потпишаа Европската Конвенција за човекови права, договор за заштита на човековите права, демократијата и владеење на правото. Европскиот суд за човекови права ја надгледува имплементацијата на Конвенцијата кај земјите-членки.

Земјите-членки на Европската Унија одлучија да ги спојат своите знаења, ресурси и судбини. Заедно, изградија зона на стабилност, демократија и одржлив развој, притоа зачувувајќи ја културолошката различност, толеранцијата и индивидуалните слободи. Европската Унија е посветена на споделување на своите достигнувања и вредности со земји и луѓе надвор од нејзините граници.

www.coe.int

www.coe.int

Овој превод е изработен со средства од заедничката програма на Европската Унија и Советот на Европа. Тука наведените мислења не треба да се смета дека го рефlekтираат официјалното мислење на Европската Унија.

Translation co-funded
by the European Union

